

Az Egységes Szakképzési Minőségirányítási Keretrendszer bevezetésének szükségessége a felnőttképzésben

Handa Lászlóné

Óbudai Egyetem, Alba Regia Egyetemi Központ
8000 Székesfehérvár, Budai u. 45.
handa.laszlone@arek.uni-obuda.hu

Absztrakt: Magyarország úttörő szerepet vállalt az EU által szorgalmazott és elfogadott szakképzésre vonatkozó minőségbiztosítási rendszerének kialakításában és bevezetésében. Ennek megvalósítására született az Új Magyarország Fejlesztési Terv Társadalmi Megújulás Operatív Programja: „A képzés minőségének és tartalmának fejlesztése” című projekt (TÁMOP2.2.1.). A program keretében kidolgozásra került az Egységes Szakképzési Minőségirányítási Keretrendszer (ESZMK), amely egy olyan formai és tartalmi követelményrendszert jelent, ami egységesíti és összehangolja a szakképzés és felnőttképzés terén eddig működtetett minőségbiztosítási rendszereket, lehetőséget nyújt az intézmények teljesítményének mérésére és összehasonlítására. A minőségbiztosítási alprojektet a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet (NSZFI) munkatársai dolgozták ki és végrehajtását a 2010 márciusában kezdődő felkészítő program keretében tették lehetővé az oktatásban dolgozó szakemberek számára (melynek én is résztvevője voltam). Dolgozatomban az ESZMK bevezetésének szükségességét, tartalmi elemeit, felépítését és a megvalósítás módját ismertetem a felnőttképzés területén.

Kulcsszavak: Egységes Szakképzési Minőségirányítási Keretrendszer (ESZMK), felnőttképzés, iskolai rendszerű szakképzés, indikátorok, benchmarking indikátorok, önértékelés, külső értékelés.

1 BEVEZETÉS

Magyarországon az elmúlt évtizedben számos kísérlet, kezdeményezés tűzte ki célul az oktatás és képzés minőségének javítását. E célkitűzések megvalósítását szolgálták a különböző minőségbiztosítási programok. Az EU-hoz való csatlakozásunk is kötelezettséget ró ránk, amennyiben kiemelkedően fontossá vált korunkban a tudásalapú társadalomba való átmenet és versenyképességünk érdekében a minőségi szakképzés. Éppen ezért kormányzati szinten megszületett a

döntés, hogy az Európai Parlament és Tanács által jóváhagyott Európai Szakképzési Minőségbiztosítási Referencia Keretrendszert és annak elemeit hazánk elsőként adaptálja. Ezáltal lehetővé válik az oktatási intézmények számára az uniós elvárásoknak megfelelő egységes minőségkép kialakítása, valamint hatékonyságuk objektív mérése. A keretrendszer tartalmi elemeit és benchmarking adatbázisát a TÁMOP 2.2.1. projekt Minőségbiztosítás alprojektje keretében dolgozták ki az NSZFI kutatói. Jelenleg a rendszer bevezetése folyik, amelynek első szakaszában a szak-és felnőttképző intézmények oktatásfejlesztéssel foglalkozó munkatársait készítették fel a keretrendszer alkalmazására.

Ebbe a folyamatba kapcsolódtam be 2010. márciusában – mint a Székesfehérvári Regionális Vállalkozásfejlesztési Alapítvány (RVA) képzési vezetője -, így lehetőségem adódott e tanulmány keretei között a felnőttképzés terén megfogalmazni az ESZMK alkalmazásának hatásait.

2 Előzmények

2.1 A TÁMOP 2.2.1 projekt bemutatása

Magyarországon először a HEFOP keretében (Humán Erőforrás Fejlesztés Operatív Programja) finanszírozta az Európai Szociális Alap a szak-és felnőttképzési rendszer fejlesztését. E program lezárása után, 2008-ban indult a TÁMOP, melynek 2. prioritása: Az emberi erőforrások alkalmazkodóképességének javítása és ezen belül kapott helyet: a képzés minőségének és tartalmának fejlesztése célkitűzés megvalósítása. Maga a program – melynek első szakasza lezárult, jelenleg a bevezetés stádiumában van – kilenc alprojektből áll. Nevesítve ezek a következők:

- Pályakövetés rendszere
- Minőségbiztosítás
- Vizsgarendszer fejlesztése
- Tananyagfejlesztés
- Mérés-értékelés
- Szakmai tanárok, oktatók szakmai ismereteinek fejlesztése
- Idegen nyelvi kompetenciák fejlesztése
- Munkahelyi gyakorlati képzés ösztönzése
- Képzési kereslet növelése

Az alprojektek célkitűzéseinek megvalósítását jelentős mértékben segíti a fejlesztő szakértők által kidolgozott és a www.akepzesevolucioja.hu honlapon közzétett információs adatbázis, ami üzenetértékű minden oktatásban közvetlenül érdekelt szakember és érintett résztvevő számára. Bár elsősorban a szakmai képzés fejlesztésén van a hangsúly, én a felnőttképzés intézményeinek felelősségét

emelem ki dolgozatomban, mivel ezek a képző helyek biztosítják a munkaerőpiac igényeinek megfelelő szakmák elsajátítását és lehetővé teszik az „élethosszig tanulás” elvének alkalmazását.

A következő fejezetekben a 2. alprojekt bemutatása a célom. A minőségirányítás tervezett egységes rendszerét megelőzően napjainkig megvalósult minőségfejlesztési törekvések hatására a magyar szakképző intézményekben különböző minőségbiztosítási modellek jöttek létre.

2.2 A minőségbiztosítási modellek fejlődése a hazai szak- és felnőttképzésben

EFQM: Az első olyan modell, amely 1995-99 között elindította 28 hazai szakképző intézményben az önértékelés rendszerének alkalmazását a svájci Frey Akadémiával folytatott együttműködés keretében. Jelentősége abban állt, hogy a hazai középfokú iskolarendszerű intézményekben elindította a minőségről való gondolkodás folyamatát.

COMENIUS 2000: A 2000-ben elindított első ágazati szintű minőségfejlesztési program célul tűzte ki a hazai oktatási intézmények szakmai munkájának hatékony ellenőrzését, értékelését, a partnerek igényeinek és elégedettségének középpontba állítását. Ennek megfelelően kerültek kidolgozásra a „Teljes körű minőségirányítás” intézményi modelljei mintegy 1700 közoktatási intézményben és a szakma sikerének könyvelték el az oktatás minőségfejlesztését.

Közoktatás Minőségéért díj: 2002-ben került meghirdetésre ez a világon egyedül álló önértékelési modell, mivel eddig egyetlen országban sem dolgoztak ki az oktatásra különálló követelményrendszert. Bármely közoktatási intézmény megpályázhatja az intézményi önértékelésen alapuló díjat, ami egyúttal ösztönöz a szervezet erősségeinek és fejlesztendő területeinek feltárására.

Szakiskolai Fejlesztési Program I.: 2003-ban az Oktatási Minisztérium meghirdette a szakiskolákban folyó képzés megújítását, amelynek fő célja a munkaerőpiacra való bejutás esélyének javítása. Az iskolarendszerű szakképzés alapvető problémáira próbál meg válaszokat adni (pl. a gazdaság igényei korlátozottan jutnak érvényre a képzési struktúrában, gyakorlati képzés iskolaalapú, nagyfokú lemorzsolódás, a szakmunkás presztízse alacsony).

Az SZFP első fázisában 89 intézmény részvételével kidolgozták a Szakiskolai Önértékelési Modellt, ami átfogja az intézmények teljes működési rendszerét.

Szakiskolai Fejlesztési Program II.: A második fázisban 2006-2011 között elsőként az EU-ban bevezetésre került az európai keretrendszeren alapuló, hazai sajátosságokat is figyelembevevő Szakképzési Minőségbiztosítási Keretrendszer mintegy 70 intézményben. Ennek jogszabályi háttere a 1057/2005. sz.

Kormányhatározat a CQAF implementációjának elindítására (Közös Minőségbiztosítási Keretrendszer).

ISO 9001:2008 szabvány: A Nemzetközi Szabványügyi Szervezet által kidolgozott és a világ 175 országában alkalmazott minőségirányítási rendszer, amelynek negyedik verziója került bevezetésre a magyar szakképző iskolákban is, mint a leggyakrabban használt rendszer.

Felnőttképzési akkreditáció (FAT): A 2002-ben bevezetett és azóta is működő felnőttképzési akkreditáció egy minőségértékelési és minőségihitelesítési eljárás, az állami és az EU támogatás igénylésének feltétele. Intézményakkreditációt az a felnőttképzési intézmény kaphat, amely rendelkezik humánerőforrás-tervvel, minőségpolitikával, a képzési tevékenység megvalósítását szolgáló folyamatleírásokkal, minőségirányítási rendszerrel, minőségcélokkal és önértékelési rendszerrel.

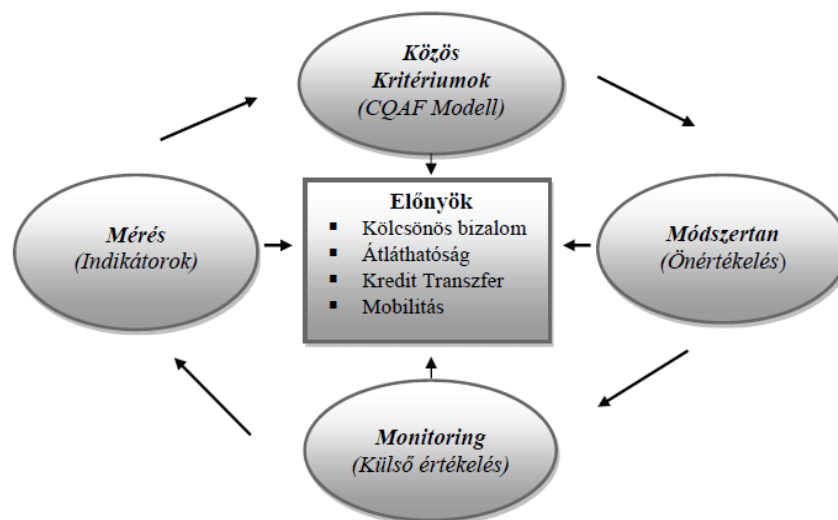
Felsőfokú szakképzés terén – amennyiben az felsőoktatási intézményben valósul meg – nincs külön minőségbiztosítási rendszer, az része a felsőoktatási intézmény minőségbiztosítási rendszerének.

3 A szakképzés minőségbiztosításának terén megvalósult európai fejlesztések

A szakképzés minőségbiztosításával és minőségfejlesztésével kapcsolatos EU szintű tevékenységek – bár a 90-es évek közepén elindultak -, a 2000. évtől kaptak újabb lendületet és dimenziót. A 2002. novemberében elfogadott Koppenhágai Nyilatkozat minőségbiztosításra vonatkozó prioritása alapján hozták létre a szakképzésben alkalmazandó *Közös Minőségbiztosítási Keretrendszert* (The Common Quality Assurance Framework, CQAF). A tagállamok 2004-ben fogadták el a dokumentumot, melynek céljai a következők:

- elősegítse a szakképzés minőségének fejlesztését,
- tegye lehetővé a tagállamok szakképzést érintő szakmapolitikai együttműködését,
- növelje a szakképzési rendszerek áttekinthetőségét,
- adjon közös irányt a nemzeti és intézményi szintű minőségirányítási rendszerek kialakításához,
- biztosítsa a szakképzéshez való jobb hozzáférést (különösen a hátrányos helyzetűek számára),
- járuljon hozzá a munkaerőpiac egyensúlyának kialakításához és a munkaerő jobb foglalkoztatottságához.

A CQAF négy fő alkotóelemből áll:

1.ábra

Az Európai Közös Minőségbiztosítási Keretrendszer alkotóelemei

Megjegyzem, hogy a CQAF hazai adaptációja 2006-ban megtörtént, aminek következménye az iskolai rendszerű szakképzésben a Szakképzési Minőségbiztosítási Keretrendszer kifejlesztése (2.2. pontban). Eredménye: első lépések megtétele a magyar szakképző iskolák által alkalmazott különböző – az általam felsorolt - minőségirányítási rendszerek egységesítése felé. Emellett beépítésre kerültek a hazai önértékelési modellekbe a kötelezően képzendő kulcsindikátorok és ajánlott benchmarking indikátorok.

A felnőttképzés terén 2007-ben valósult meg az adaptáció, ami az akkreditációs eljárás fejlesztését célozta meg. Összességében Magyarországot a CQAF bevezetésében élenjáró 5 európai ország közé sorolják.

Az európai országokban alkalmazott minőség megközelítések különbözősége és összetettsége miatt közös referenciapontokra van szükség ahhoz, hogy biztosítani lehessen az átláthatóságot, az intézmények közötti átjárhatóságot. Ezért az Európai Parlament és Tanács által 2009-ben hivatalosan elfogadott európai jogszabály létrehozta az *Európai Szakképzési Minőségbiztosítási Referencia Keretrendszert (EQARF)*. Ez egy minőségbiztosítási és minőségértékelési közös európai eszköz, melynek alkalmazásával a tagállamok nemzetközi referenciák alapján értékelhetik és fejleszthetik szakképzésüket és minőségirányítási gyakorlatukat.

A Keretrendszerre épülő minőségbiztosítás az egész életen át tartó tanulás érdekében nélkülözhetetlen. Különösen Magyarországon, ahol a felnőttképzésben

résztevők aránya messze elmarad az uniós átlagtól: a munkaképes korúak 0,2%-a képezi magát, míg Dániában 10%.

Melyek az EQARF alkotó elemei? Igazából nem sokban különbözik a Keretrendszer korábbi verziójától:

- minőségbiztosítási és fejlesztési ciklus, amelyet minőségi kritériumok és indikatív jellemzők egészítenek ki.
- monitoring: külső és belső értékelési mechanizmusok alkalmazása, annak érdekében, hogy megállapítsák a rendszerek, folyamatok erősségeit és fejlesztendő területeit. A hangsúly a rendszeres önértékelésen van, ettől várható a problémás területek kezelése és a minőség javulása.
- mérőeszköz: az alkalmazható referencia indikátorok felsorolása.

4 Érvék az EQARF magyarországi bevezetése mellett

Az EQARF a tagállamok legjobb gyakorlatainak figyelembevételével kidolgozott módszer, amely pontosan és egyértelműen meghatározott minőségi kritériumokat és indikatív jellemzőket tartalmaz. A referencia keretrendszer a tagállamok önkéntes kötelezettségvállalása, hozzáigazítható a nemzeti jogszabályokhoz és gyakorlathoz, regionális és helyi szinten egyaránt alkalmazható. Magyarországon esetében különösen fontos szempont a gazdasági stabilitás megteremtése miatt a hazai és külföldi befektetők számára bizonyítani, hogy a képző intézményeink által kibocsátott munkaerő képes megfelelni a szakmai kihívásoknak.

- Jelenleg az intézmények sokféle minőségbiztosítási rendszerrel működnek, ami kaotikus állapotot idéz elő, lehetetlenné teszi hatékonyságuk megítélését.
- Meg kell szüntetni a hazai szakképzés megosztottságát, közös alapokra kell helyezni az iskolai rendszerű és a felnőttképzést.
- A magyar szakképzésben hiányzik a külső értékelés, több eleme létezik, de nem egységes.
- Erősíteni kell az intézményi önértékelést, kiegészítve azt a külső értékeléssel.
- Az eredményesség mérésének kritériumait egyértelműen meg kell határozni.

A cél tehát a szakképzés egészére egy olyan közös minőségbiztosítási keretrendszer kialakítása, amely lehetővé teszi a szakképzés minőségfejlesztésének egységes kezelését az EU követelmények tükrében. Ez biztosítja a tagországokkal való kompatibilitást, ami elvezet a foglalkoztatás növeléséhez, a munkaerő mobilitásához, a szakképzési rendszerünk eredményességéhez. Az alprojekt kiemeli az EQARF szerepét abban is, hogy összhangot, szinergiát teremtsen az iskolai rendszerű szakképzés, a felnőttképzés és a felsőoktatás között.

5 Az Egységes Szakképzési Minőségbiztosítási Keretrendszer bemutatása

Az előző pontban megfogalmazott érvek hatására a TÁMOP 2.2.1. minőségbiztosítási alprojektjében 2009-ben kidolgozásra került az ESZMK, amelynek bevezetési szakasza 2010. márciusában kezdődött és 2011-ben a képző intézmények képviselőinek felkészítésével zárult. A keretrendszer egységes használatát módszertani kézikönyv és mentori hálózat is segíti. Az elképzelések szerint a szakképzést folytató intézmények 95%-ban alkalmazni fogják az egységes keretrendszer szerinti minőségirányítást. A felhasználók részére már rendelkezésre áll az az internetes felület, ami meggyorsíthatja az átállást: a keretrendszer által javasolt minőségbiztosítási adatbázis közzétételével (www.akepzesevolucioja.hu). Az adatbázis segítségével pontos képet kap az intézmény az általa végzett tevékenység minőségéről, illetve a fejlesztési, továbblépési irányokról. A későbbiekben az adatbázis a pályakövetési rendszer részévé válik, így összetett és egyben átlátható statisztikai adatok állnak majd a szakmapolitika rendelkezésére.

A következő táblázat az ESZMK elemeit és annak tartalmát mutatja be. Szerintem nagyon fontos ezeknek az összetevőknek a pontos ismerete, enélkül nem valósítható meg eredményesen a minőségirányítás.

Bár a minőségirányításon belül a folyamatszabályozást is fontosnak tartom, vizsgálódásaim tárgyát leszűkítettem az Egységes Szakképzési Önértékelési Modellre (ESZÖM) és a kapcsolódó indikátorok rendszerezésére. E modell segítségével az intézmények önállóan és rendszeresen értékelhetik tevékenységüket, azonosíthatják erősségeiket és fejlesztendő területeiket, tökéletesíthetik működésüket, folyamatosan fejleszthetik szervezeti kultúrájukat is.

Ssz.	Megnevezés	Tartalom
1.	Minőségpolitika	A szakképző intézmény küldetésének és jövőképének meghatározása. Az intézményi célrendszer és a hozzá kapcsolódó indikátorok, a szervezetre vonatkozó minőségcélok meghatározása. Minőségügyi stratégia, a minőségirányítás működtetésének célja. A minőségirányítási rendszerrel kapcsolatos vezetői elkötelezettség, a rendszer működtetésének feltételei.
2.	Minőségirányítási rendszer	
2.1.	Folyamatok szabályozása	A folyamatmodell alapján az intézmények szabályozzák a kötelezően szabályozandó folyamatokat és az intézményi működés szempontjából fontos szabályozási körbe bevonható folyamatokat. Szabályozási területek: Vezetés-irányítás működési terület. Partnerkapcsolatok irányítása és működtetése működési terület. Emberi erőforrások menedzselése működési terület. A szakképző intézmény működtetése és egyéb erőforrásainak menedzselése működési terület. A nevelés-oktatás-képzés működési terület főfolyamatai, folyamatai + Helyi képzési kínálat tervezése főfolyamat Beiskolázás, felvétel főfolyamat Pályaorientáció, szakmai előkészítés, szakmaválasztás, előzetes ismeretek felmérése és beszámítása főfolyamat Éves pedagógiai tervezés főfolyamat Felnőttképzéshez kapcsolódó szolgáltatások biztosítása főfolyamat Tanulás támogatása főfolyamat A tanulócsoporthoz pedagógus által történő vezetése főfolyamat Módszertani kultúra és eszköztár működtetése, fejlesztése

Sz.	Megnevezés	Tartalom
		főfolyamat Pedagógusok pedagógiai, szakmai együttműködése főfolyamat A tanulók/képzésben részt vevők mérése, értékelése főfolyamat Helyi moduláris, kompetenciaelvű tantervek, tananyagok fejlesztése, bevezetése főfolyamat Mentálhigiéne és prevenció főfolyamat
2.2.	Partneri igény- és elégedettségmérés rendszere	A szakképző intézményeknek azonosítaniuk kell partnereiket, szabályozni kell a partneri kommunikációt. Rendszeresen (évente) mérni kell a szakmai szolgáltatás szempontjából kulcsfontosságú közvetlen partnerek igényét és elégedettségét. A szakképző intézményeknek meg kell határozniuk a partneri igény- és elégedettségmérés módszereit és el kell készíteniük a partneri mérés mérőeszközait, az Egységes Szakképzési Önértékelési Modell 6. és 7. kritériumának figyelembevételével. (A közvetlen partnerek és a munkatársak elégedettségével kapcsolatos eredmények. A közvetlen partnerek véleménye a szakképző intézményről és teljesítményéről. A munkatársak véleménye a szakképző intézményről és teljesítményéről.)
2.3.	Egységes Szakképzési Önértékelési Modell (ESZÖM)	A modell szerinti önértékelés kötelező. Az önértékelési modell az alábbi kritériumokból áll: Adottságok: 1. Vezetés-irányítás 2. Intézményi stratégia 3. Emberi erőforrások menedzselése 4. Közvetett partnerkapcsolatok irányítása, erőforrásokkal való gazdálkodás 5. A szakképző intézmény folyamatai Eredmények: 6. A közvetlen partnerek elégedettségével kapcsolatos eredmények 7. A munkatársak elégedettségével kapcsolatos eredmények 8. A társadalmi, szakmai és közéleti hatással kapcsolatos szakképző intézményi eredmények 9. A szakképző intézmény kulcsfontosságú eredményei Az önértékelés során az Adottságok oldali kritériumok esetében kötelező az intézményi működésnek és az alkalmazott módszereknek az alkritérium-szintű bemutatása. Az önértékelésben az Eredmények oldali kritériumok tében alkritériumszinten, mérési területenként kötelező

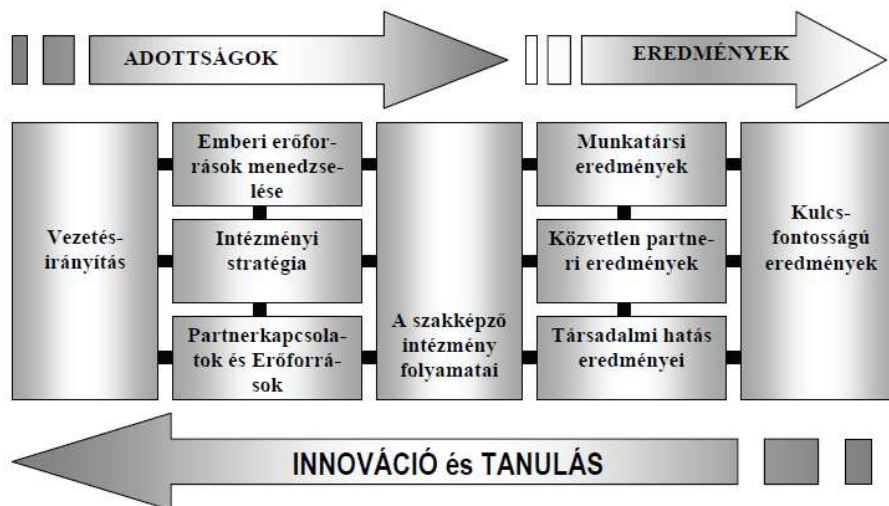
Ssz.	Megnevezés	Tartalom
		legalább egy indikátor bemutatása; a modellben megjelölt kötelező kulcsindikátorok bemutatása minden esetben kötelező.
2.4.	Indikátorrendszer	Az Egységes Szakképzési Önértékelési Modellhez (ESZÖM) kapcsolódó indikátorok. Kulcsindikátorok az európai uniós, az ágazati, a regionális célokhoz kapcsolódó indikátorok, amelyek kötelező és ajánlott kulcsindikátorokra tagozódnak. Benchmarking indikátorok, amelyek a kulcsindikátorok mellett az intézményi specialitások figyelembe vételével az intézmények fejlesztéseit támogatják. Elektronikus felületen elérhető indikátorrendszer, amely a származtatott indikátorokat alapadatokból állítja elő, más adatbázisok felhasználásával; a szakképző intézmények és a döntéshozók számára az adatok elemzésére, szűrésére, lekérdezésére nyújt lehetőséget.

1. táblázat

Az Egységes Szakképzési Minőségirányítási Keretrendszer elemei

5.1 Egységes Szakképzési Önértékelési Modell (ESZÖM)

Az ESZÖM egy komplex önértékelési eszköz a teljes körű intézményi önértékeléshez, ezáltal a fejlesztések megalapozásához. Biztosítja a törvényben előírt kötelezettség – a felnőttképzési akkreditáció követelménye – teljesítését is. Kompatibilis a jelenleg is alkalmazott önértékelési modellel, egyben biztosítja az Európai Minőségbiztosítási Referencia Keretrendszer indikátorainak vizsgálatát is. A teljes szakképzésre kiterjed (iskolai rendszerű és a szakmai célú felnőttképzés), ugyanakkor rugalmasan bővíthető, kiegészíthető. A modell felépítését szemlélteti a következő ábra, amely 9 átfogó vizsgálati területet mutat be, lefedve ezzel az intézményi működés teljes területét.

2.ábra:

Az Egységes Szakképzési Önértékelési Modell

Minden egyes kritériumhoz még további vizsgálendő kérdések tartoznak, aszerint, hogy az *adottságokat* illetve az *eredményeket* akarjuk elemezni.

Például a *Vezetés-irányítás kritérium* kötelezően vizsgálendő alkritériuma: a vezetés személyes részvétele az intézmény értékrendjének és hosszú távú terveinek kialakításában.

Ehhez még hozzá kell rendelni olyan kérdéseket, amelynek megválaszolásával megállapítható hogyan működik az intézmény (adottságok oldalról): Milyen módon vesz részt a vezetés az intézmény értékrendjének, stratégiájának kialakításában?

5.2 Az indikátorok szerepe

Az eredmény oldalon arra keressük a választ, hogy az alkalmazott módszerek meghozzák-e az intézmény hatékony működését. Ehhez szükséges indikátorokat alkalmazni. Az indikátor olyan mérőszám, melynek segítségével egy célkitűzés megvalósulásának adott szintjét lehet szemléltetni. Jelenthet felhasznált erőforrást, egy elért hatást, egy minőségi szintet, vagy egyéb változót.

Típusai:

- *kötelező kulcsindikátor*: mérése kötelező az intézmények számára (pl. felnőttképzési csoportok átlagléttszáma)
- *ajánlott kulcsindikátor*: az intézmény saját maga határozza meg ezek körét (pl. munkaadói igények alapján fejlesztett képzési programok száma)
- *benchmarking indikátor*: összehasonlításra alkalmas mutatók, lehetővé teszi az intézmény fejlesztendő területének kijelölését (pl. egy

oktatóteremre jutó tanulók száma, a képzésben részt vevők foglalkozáson való részvételi aránya, stb).

Az alprojekt indikátorrendszerét a képzők, a szakmapolitika, a fenntartók és egyéb felhasználók a Minőségbiztosítási Informatikai Rendszer (MBR) segítségével tudják használni (www.mbr.nive.hu). Az adatbázis feltöltését jogszabály írja elő, csak olyan statisztikai alapadatokat lehet bekérni, amelyet egyébként is rendelkezésre állnak az intézményekben. A számítandó mutatókat szoftver segítségével kell képezni (pl. a képzési csoportok átlaglétszáma a partnerek elégedettség mérésére szolgáló kötelező kulcsindikátor, benchmarking indikátornak minősül az egy tanteremre jutó audio-vizuális eszközök száma).

Összegzésként elmondható, hogy az online adatbázis alkalmazása révén kialakult a szakképző intézmények egységes önértékelési rendszere. Előnye, hogy kritériumrendszere egyaránt értelmezhető az iskolai rendszerű és a felnőttképzésben is. A különböző típusú indikátorok beépítése lehetővé teszi a szakképzés európai közös minőségi alapkövetelményeinek vizsgálatát is.

Következtetések

Az ESZMK bevezetésével olyan eszközt kapnak a szakképző intézmények, amelynek segítségével mind a felnőttképzésben, mind az iskolai rendszerben egy, az európai minőségbiztosítási keretrendszer követelményeit teljesítő minőségirányítási rendszert működtethetnek. Ez segít tovább csökkenteni a különbséget a ma még elkülönülő iskolai rendszerű és felnőttképzés között.

A külső értékelés és az indikátorok biztosítják az összehasonlíthatóságot.

A rendszer által javasolt elemek és értékelési szempontok javítják a gazdasági tervezhetőséget, az átláthatóságot, növelik a források maximális kihasználását.

A minőségirányítási keretrendszer bevezetése elősegíti a társadalom igényeinek megfogalmazását az intézmények felé, javítva az oktatás és képzés körülményeit. A felsőoktatási intézmények számára – különösen a vidéki főiskolák esetében – kitörési pont lehet fokozott mértékben bekapcsolódni a felsőfokú szakképzésbe, mivel számolnunk kell a demográfiai folyamatból adódó iskolai rendszerű képzési igények csökkenésével.

Irodalomjegyzék

- [1] Molnárné Stadler Katalin-Králik Tibor: Az Egységes Minőségirányítási Keretrendszer bevezetése Tanulmány 2009.
- [2] Az EP és Tanács ajánlása a szakképzés Európai Minőségbiztosítási Referencia Keretrendszerének létrehozásáról SEC(2008)440. 441.
- [3] EP és Tanács ajánlása az élethosszig tartó tanulásról COM (2005) 548.
- [4] www.akepzesevolucioja.hu
- [5] www.mbr.nive.hu